

Ateliér: AG033 Obnova památek
Téma práce: **Obnova městských lázní v Malých Svatoňovicích**
Ročník/semestr/rok: 2. / letní / 2019-2020
Vedoucí práce: Ing. arch. Lea Vojtová, Ph.D.
Konzultant: Ing. Lubor Kalousek, Ph.D.
Autor: Marie Poláková

esej_01
průvodní zpráva_02
situace širších vztahů_03
situace místa stavby_04
zhodnocení stávajícího stavu_05
koncepce obnovy_06
půdorys 1NP - stavební změny_07
půdorys 1NP - navrhovaný stav_08
půdorys 2NP - stavební změny_09
půdorys 2NP - navrhovaný stav_10
půdorys 3NP - stavební změny_11
půdorys 3NP - navrhovaný stav_12
půdorys 4NP - stavební změny_13
půdorys 4NP - navrhovaný stav_14
řezy - stavební změny_15
řezopohledy - navrhovaný stav_16
řezopohledy - navrhovaný stav_17
pohledy - stavební změny_18
pohledy - stavební změny_19
pohledy - navrhovaný stav_20
pohledy - navrhovaný stav_21
materiálové řešení_22
autorský detail_23
autorský detail_24
vizualizace_25
vizualizace_26
vizualizace_27
fyzický model_28

Přístup architekta k památkám

Význam obnovování památek v kontextu současných společenských hodnot

O potřebě chránit, udržovat či obnovovat památkově hodnotná díla není třeba vést dlouhou diskuzi. Společnost snahu o zachování památek více či méně projevovala snad ve všech etapách svého vývoje. Památková péče však na významu nabývá také v posledních letech, a to i přesto, že v kontextu konzumního způsobu života lidé upřednostňují rychlejší a ekonomičtější řešení problémů. Mohlo by se zdát, že v době špičkových technologií je jakékoliv zabývání se péčí o staré budovy a památky dávno překonaná a neopodstatněná záležitost. Jejich význam v dnešní společnosti je však nezastupitelný. Navzdory svému stáří obohacují kulturní statky především naši současnost; jsou nositeli informací o naší historii a způsobu života našich předků, dotvářejí obraz krajiny, ve které žijeme a určují nezaměnitelný ráz našich měst i vesnic. Řada z nich také symbolizuje českou státnost a výrazně tak napomáhá pocitu národní identity a pospolitosti. Péče o památky a jejich obnova je tedy jedním z nezbytných úkonů a snad i povinností vůči budoucím generacím.

O pozici architekta v souvislosti s hledáním odpovídajícího přístupu k obnově památek

Pozice architekta v procesu památkové péče už tak jednoznačná není. Domnívám se, že projektantovým úkolem je v tomto případě především vytvoření odpovídajícího návrhu úprav s ohledem na stávající stav a kontext místa, což je však také spojeno s hledáním a nalézáním odpovídajícího způsobu obnovy. Dokladem toho, že se jedná o úkol nelehký, je historický vývoj přístupů architektů k památkám, který dal na základě četných úvah, pokusů a omylů, vzniknout řadě postupů a metod, purismu, konzervatismu, syntetismu a podobným, jejichž názvům lze bez slovníku cizích slov jen těžko porozumět. Rozhodně však nejsou určeny k univerzálnímu použití.

Obecné postupy a poznatky při řešení obnovovaných objektů, úvaha o jejich opodstatnění

Přesto (nebo právě proto) existují obecné zásady obnovy stavebních památek vymezující základní rámec, který lze považovat za univerzálně aplikovatelný pro každý návrh. Důležité je zejména důkladné zanalyzování stavby, od zaměření výchozího stavu, přes stavebně-technické průzkumy až po fotodokumentaci apod. Právě celkové porozumění účelu a fungování stavby, jejímu umístění na tom kterém místě, ale také historickým událostem s ní spojeným, je pro vytvoření kvalitního návrhu klíčovým a možná i nejdůležitějším krokem, neboť zcela zásadně ovlivňuje zdařilost vypracovaného projektu. Při samotném návrhu je tak nutné zohlednit, že jednotlivé požadavky se vztahují na díla různých historických období, realizovaná různými technologiemi v různých materiálech, od čehož se dále odvíjí způsob zpracování návrhu. Dle mého názoru je však neméně důležité, aby architekt nezapomínal na to, že na různé přístupy obnovovatele bylo v různých dobách různě pohlíženo a nelze tedy tvrdit, že současný pohled na obnovu památek budou sdílet také následující generace. Ačkoliv se tedy obnova památek může jevit jako činnost značně omezená původním vzhledem a funkcí budovy, nemyslím si, že by bylo chybou přistupovat k dané problematice tvůrčím způsobem, neboť právě tím nejlépe navážeme na tradici našich předků, budeme-li příběh jimi započatých budov nejen udržovat, ale také v něm sami pokračovat.

Vymezení a účel stavby

Předmětem zadání je objekt původního panského sídla v Malých Svatoňovicích, ve 20. století přestavěný na obecní dům. Objekt, který je stavebně napojen na kulturní dům, je umístěn na náměstí Karla Čapka v historickém jádru obce naproti kostela. Jedná se o třípodlažní objekt s falešnou mansardovou střechou s využitým podkrovím ve tvaru písmene L. Stavba je zapsána na seznamu kulturních památek, obsahuje řadu původních a zachovaných detailů, hodnotných stavebních konstrukcí a autentických prvků, které jsou předmětem památkové obnovy.

Shrnutí historie a stavebních etap místa řešeného objektu

Budova je z přelomu 18. a 19. století, původně měla valbovou střechu, lisenami členěnou fasádu, osmidílné okenní tabule a sloužila jako léčebné lázně a hostinec. Po požáru v roce 1930 byla nahrazena valbová střecha novou mansardovou střechou a provoz lázní byl poté obnoven. Fasáda ztratila členění, zachovány byly pouze okenní římsy. Okna byla dvoudílná. Roku 1946 vzniklo muzeum bratří Čapků, kteří zde se svou rodinou nějakou dobu bydleli. Expozice muzea je zastaralá, obec si přeje její úpravu. Vzhled budovy je stále stejný, změnilo se ale opět členění oken na šestidílné, to je bližší původnímu členění. Prostory bývalých lázní jsou dnes ve špatném stavu, slouží jako skladiště. V objektu se také nachází nově rekonstruované ordinace lékařů, obecní byty, veřejné záchody (využívané při akcích na náměstí, ve špatném stavu) a menší obřadní síň bez hygienického zázemí.

Koncepce zásahu do stavební podstaty a stávajících konstrukcí

Základní úvahou pro obnovu vnějšího výrazu objektu bylo očištění původního tvaru písmene L od přístaveb narušujících celistvé působení stavby, návrh tedy zahrnuje jejich odstranění. Úpravy fasády vychází z historického vývoje objektu; v úrovni mezi první a druhé podlaží je navržena římsa, která je odkazem na původní členění. V návrhu je také zahrnuta výměna oken a dveří, jejichž barevné provedení tvoří kontrast ke krémové barvě fasády. Cílem stavebních úprav uvnitř dispozice bylo, podobně jako u vnějšího výrazu, očištění od rušivých konstrukcí a celkové přizpůsobení prostorů novému provozu.

Urbanistické řešení

Úpravy okolí objektu zahrnují především prostor náměstí, které v současné době slouží pro průjezd a parkování motorových vozidel. V návrhu je část náměstí vymezena pouze pro pěší, čehož by bylo dosaženo vyvýšením terénu a materiálovým řešením z žulových dlažebních kostek. Změněna bude také pozice sousoší bratří Čapků, která bude z parku přemístěna před budovu lázní. Upraveno je prostranství přiléhající k východní fasádě objektu, které by sloužilo jako parkoviště, ke stávající zídce bude přistavěno schodiště pro usnadnění přístupu veřejnosti (především místních obyvatel) ke vstupu k lékařům.

Architektonické a dispoziční řešení

Částí, která vyžaduje nejvíce stavebních úprav, je 1.NP, a to zejména jeho nevyužívané východní křídlo sloužící jako skladiště. Právě v této části je navrženo obnovení provozu pro veřejnost v podobě wellness centra. Hlavní vstup bude umístěn z náměstí, stávající vchod pro obyvatele obecních bytů bude nahrazen oknem. Křídlo bude přístupné také z parkoviště, a to jedním vstupem na stávající schodiště, který bude sloužit i pro návštěvníky lékařských ordinací, a druhým bezbariérovým do výtahu, který bude otevíravý z vnitřní i venkovní strany a bude řešením pro výškový rozdíl mezi podlahou 1.NP a úrovní terénu, zároveň bude zajišťovat bezbariérový přístup pro návštěvníky ordinace a ubytované v penzionu. Pro zaměstnance wellness by sloužil vchod z jižní strany objektu. Oddělení provozu pro návštěvníky wellness a penzionu a návštěvníků lékařských ordinací

zajistí prosklené dveře umístěné na konci schodišťových ramen otevíratelné pouze pro držitele čipů / karet obdržených po zakoupení pobytu na recepci ve wellness.

Vstupní část hlavního vchodu z náměstí je navržena jako prostor pro umístění recepčního pultu a z chodby je oddělena skleněnou příčkou z mléčného skla, aby vytvořila předěl mezi stávajícími a nově příchozími návštěvníky. Nalevo od vchodu jsou šatny pro muže a ženy se skříňkami pro deset osob a z nich jsou přímo přístupné sprchy a WC. Provoz wellness dále zahrnuje saunu s ochlazovací místností, menší bazén, masáže, vířivky, sanitární WC, relaxační místnost s barem a místnost pro zázemí personálu.

Upravena je také dispozice 1.NP části muzea bratří Čapků. Vchod je oproti stávajícímu posunut, což umožňuje vytvoření zádveří s recepcí, ze kterého by bylo přístupné WC. Na recepci navazuje kancelář pracovníka muzea. Do expozice návštěvník pokračuje po schodišti, bezbariérový přístup by zde byl řešen např. pomocí zvedací plošiny.

Obřadní síň zůstává bez větších změn, nové je posunutí vchodu kvůli umístění bezbariérového WC.

Dispoziční řešení místností lékařů a samotné expozice muzea vychází z původního účelu, prostory jsou přeuspořádány, aby umožňovaly co nejkomfortnější využití. Muzeum je rozšířeno o čtenářský a promítací kout a zázemí.

3.NP nad lázeňským křídlem je určeno pro ubytování návštěvníků wellness, je zde zajištěn bezbariérový přístup a pokoj pro bezbariérové užívání. Na penzion navazuje místnost v 4.NP řešená jako otevřený prostor určený pro relaxaci, součástí je kuchyňský kout.

Konstrukční řešení

Budova je řešena stěnovým systémem ze smíšeného zdiva, původní nosné konstrukce jsou v návrhu respektovány. Výtah pro bezbariérové užívání přistavený k východní fasádě byl přesunut dovnitř dispozice, což si vyžádalo zrušení jednoho klenebného pole v dispozici. V 1NP byla odstraněna řada příček nevhodně umístěných v klenebních prostorách. Původní teracová podlaha by zde mohla být nahrazena vytápěnou podlahou (dle zjištěného stavu konstrukce, nutno provést sondu), pochozí vrstvou bude keramická dlažba. Nenosné příčky (např. v prostorách WC) budou tvořeny skleněnými stěnami (tl. cca 50 mm) z mléčného skla do výšky cca 2100 mm tak, aby co nejméně narušovaly zaklenutí stropu. Obklady budou keramické, převzaty z obkladů stávajících a doplněny jejich replikami. Obdobně bude řešen také prostor v 1.NP části muzea. V obřadní síni bude keramická dlažba překryta kobercem. Vytápění v 2.NP, 3.NP a 4.NP bude řešeno deskovými radiátory, materiálem pochozí vrstvy podlahy bude laminát. Rozvody vzduchotechniky by mohly být umístěny ve stávajících konstrukcích komínových těles, které pro svůj účel již nejsou využívány. Podkrovní část nad křídlem s lázněmi je navržena pro využití návštěvníky wellness a je třeba provést úpravy, zejména částečné nahrazení konstrukce krovu tak, aby bylo dosaženo podchodné výšky, krov také vyžaduje zateplení. Prosvětlení bude provedeno pomocí střešních oken. Fasáda bude nově omítnuta vápennou omítkou s nátěrem krémové barvy (RAL 9001). Obnoveno bude členění fasády v podobě vodorovné římsy mezi 1.NP a 2.NP. Objektu budou rovněž navraceny výplně oken s původním šestidílným členěním. Střešní krytina zůstane z falcovaného plechu.

Základní výměry

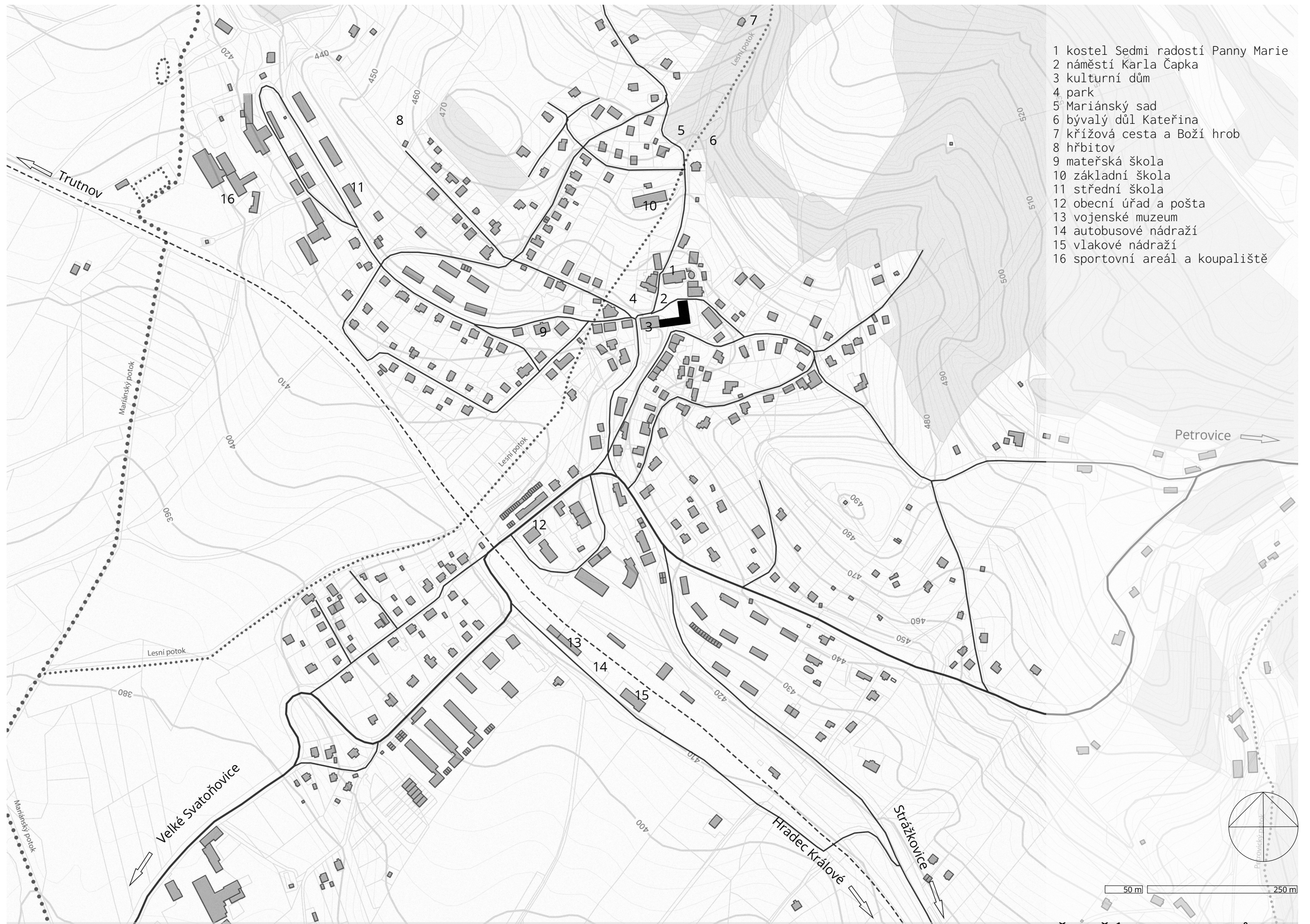
Zastavěná plocha: 632 m²

Užitková plocha: 1150 m²

Obytná plocha: 156 m²

Obestavěný prostor: 6160 m³

Přibližné náklady (5000 Kč / m³): 30 802 500 Kč

Na základě odhalené konstrukce bylo zjištěno, že nosné obvodové stěny jsou ze smíšeného zdiva tloušťky 850 mm (kámen a cihla plná, zděno na vápennou maltu), ze smíšeného zdiva jsou taktéž postaveny nosné vnitřní konstrukce, tl. 680-950 mm, tloušťky výplňových vnitřních konstrukcí se pohybují v rozmezí 100-300 mm.

Základy jsou nejspíše kamenné do nezámrzné hloubky (nutno provést sondu). Vodorovná konstrukce nad 1.NP je valená klenba z cihelného zdiva. Nad 2.NP je dřevěný trémový strop se záklopem a násypem opatřený podhledem z dřevěných prken a rákosovým nosičem omítky (vápenná), dimenze a stav trámů neznámý, materiál zasypu neznámý (nutno provést sondu). V ordinaci a připojených provozech novodobý kazetový podhled. Stejný typ konstrukce stropu se nachází také nad 3.NP, strop nad lázeňským křídlem je nejspíše zateplen kontaktním zateplovacím systémem a opatřen betonovou mazaninou, nad muzejním křídlem je opatřen foukanou izolací a pochozím provozním chodníčkem z OSB desek.

Schodiště v muzeu Z 1.NP tvořeno plně podporovanými stupni podepřenými klenbou, povrchová úprava teraco, z 2.NP stupně podepřeny středovou zdí, povrchová úprava teraco, z 3.NP stupně podepřeny středovou zdí, povrchová úprava teraco. Do 4.NP vede dřevěné schodnicové schodiště.

Typ střechy je sedlový s falešnou mansardou, která tvoří opláštění 3.NP. Krov nad lázeňským křídlem je dřevěný klasický (stojatá stolice), vzdálenost mezi plnými vazbami je 3760 mm, mezi plnými vazbami jsou vždy 3 prázdné vazby. Vazný trám je skrytý pod betonovou mazaninou. Krov nad muzejním křídlem je dřevěný klasický (ležatá stolice), vzdálenost mezi plnými vazbami je 4000 mm, mezi plnými vazbami jsou vždy 4 prázdné vazby. Krytina je z měděného plechu, který je přichycen hřeby na bednění z desek, plech je spojován drážkováním.

Komíny jsou zděné z cihel, součástí zdiva. V půdním prostoru jsou omítnuty a nad střešní rovinou mají úpravu rezného zdiva, jsou spárovány a opatřeny krycí betonovou deskou.

Povrchy jsou převážně teraco nebo keramická dlažba, v obřadní síni a prostorách muzea je keramická dlažba překryta kobercem. V prostoru krovu jsou nad muzejním křídlem OSB desky (servisní chodíček nad foukanou tep. izolací), nad lázeňským křídlem je betonová mazanina, nejspíše na kontaktním zateplení.

Vnější omítka je vápenná (tl. cca 15 mm) a vápenocementová nebo cementová tvrdá omítka (tl. 3 mm) s nátěrem, vnitřní je vápenná s nátěrem (vápno/barva).

Dveře v interiéru jsou dřevěné do ocelových typizovaných zárubní, v lázních plechové rámové dveře s výplní z laminátu v ocelových typizovaných zárubních s monolitickým teracovým prahem. Venkovní dveře jsou dřevěné masivní v dřevěných zárubních.

Okna jsou novodobá dřevěná dvojité dvoukřídlová s vodorovným členěním křídel na tři okenní tabule, v přízemí je někdy použit větrák osazený místo jedné okenní tabule (vnitřní křídlo jednoduše zasklené, vnější - izolační dvojsklo), v prostoru lázní jsou okna původní dvojité dvoukřídlová s vodorovným členěním křídel na tři okenní tabule nebo zdvojené dřevěné.

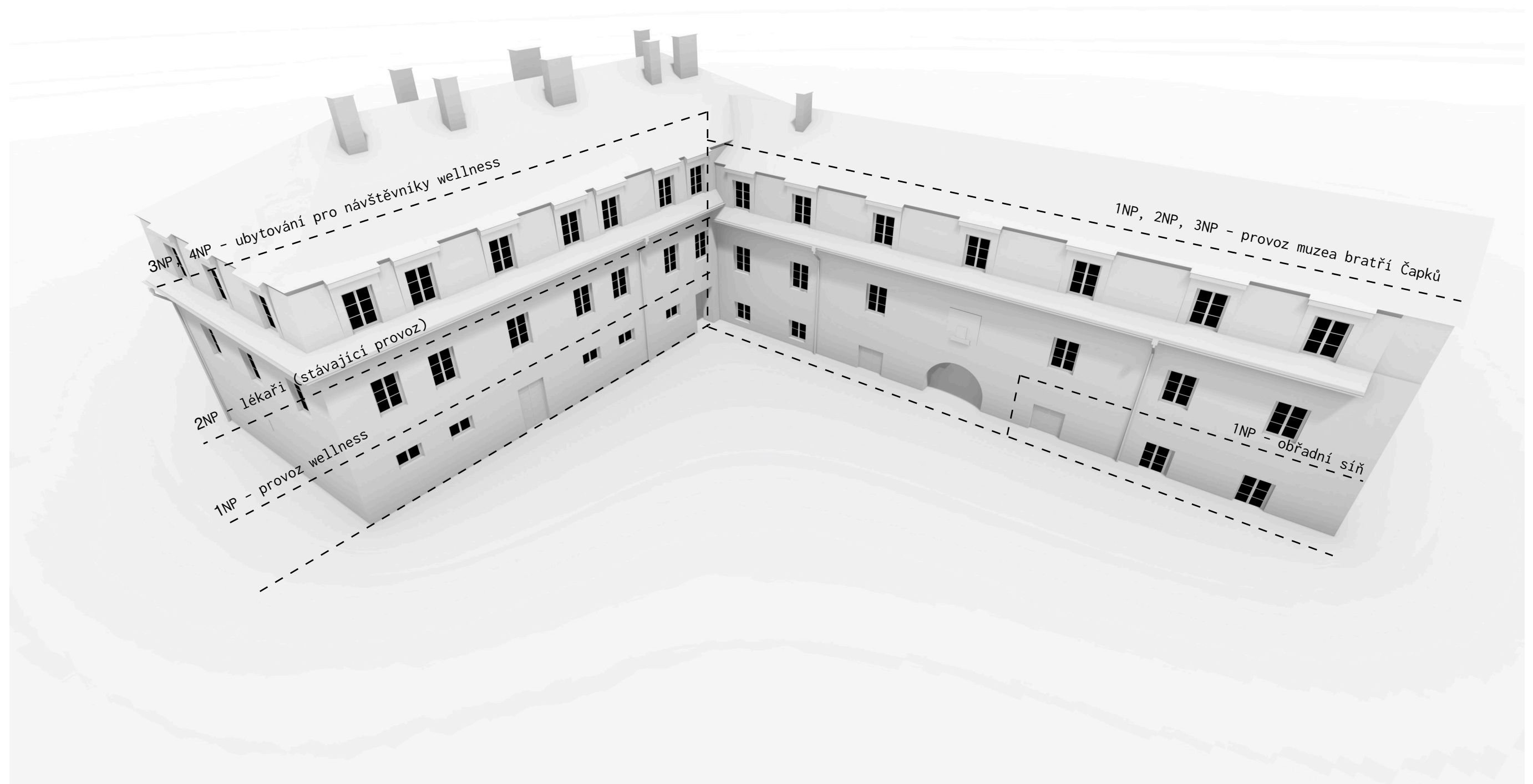
V objektu jsou původní rozvody vody provedené v oceli doplněné novým potrubím z PVC, které je často odkryté. Elektroinstalace jsou skryty. Objekt je připojen na dálkové vytápění, rozvody topné vody jsou ocelové nebo novodobé provedené v mědi.

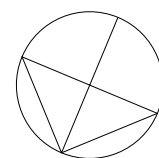
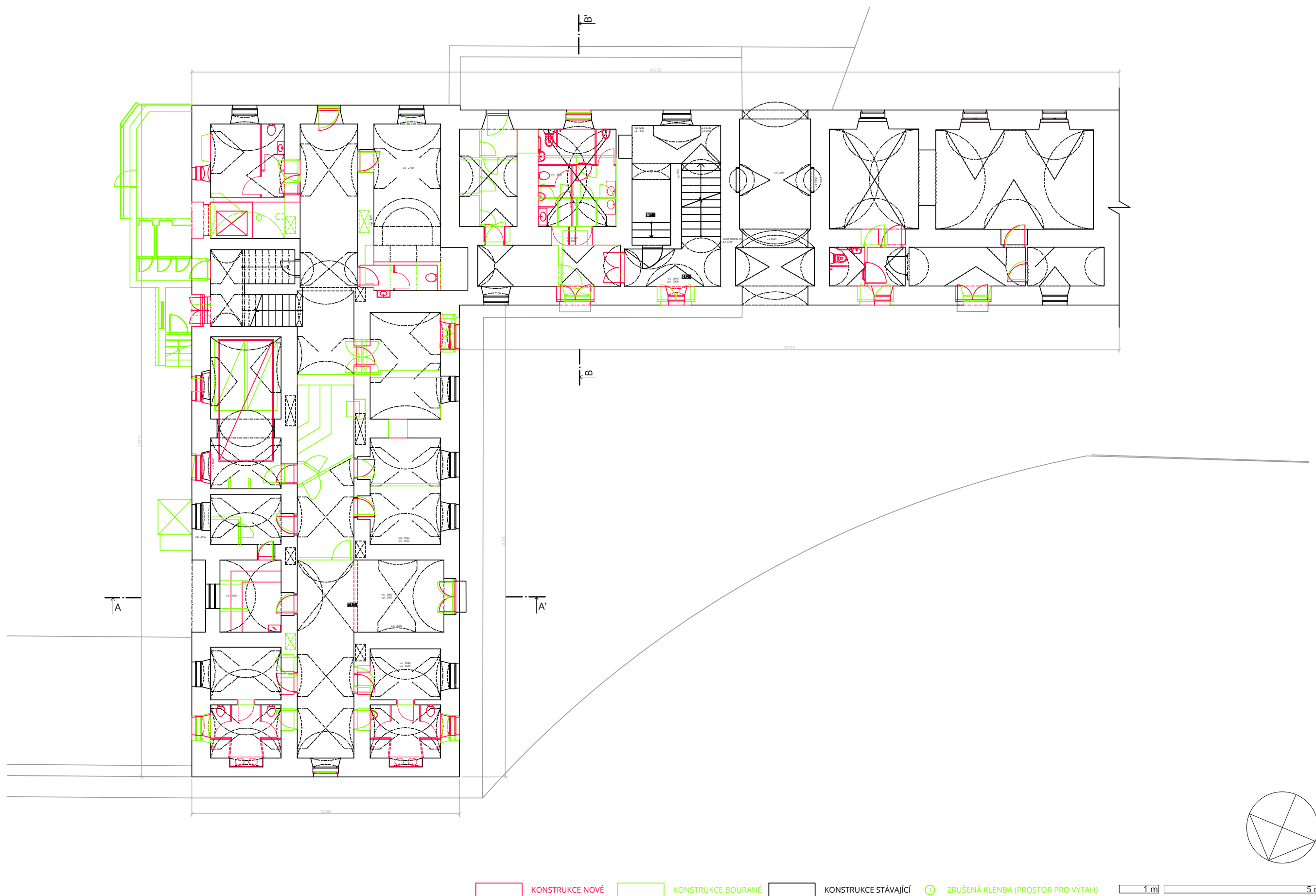
Pod objektem se nachází štola, kterou protéká přepad nádrže na vodu, jež je umístěna v nedaleké kapli. Je také využívána jako koridor pro uložení odpadního potrubí.

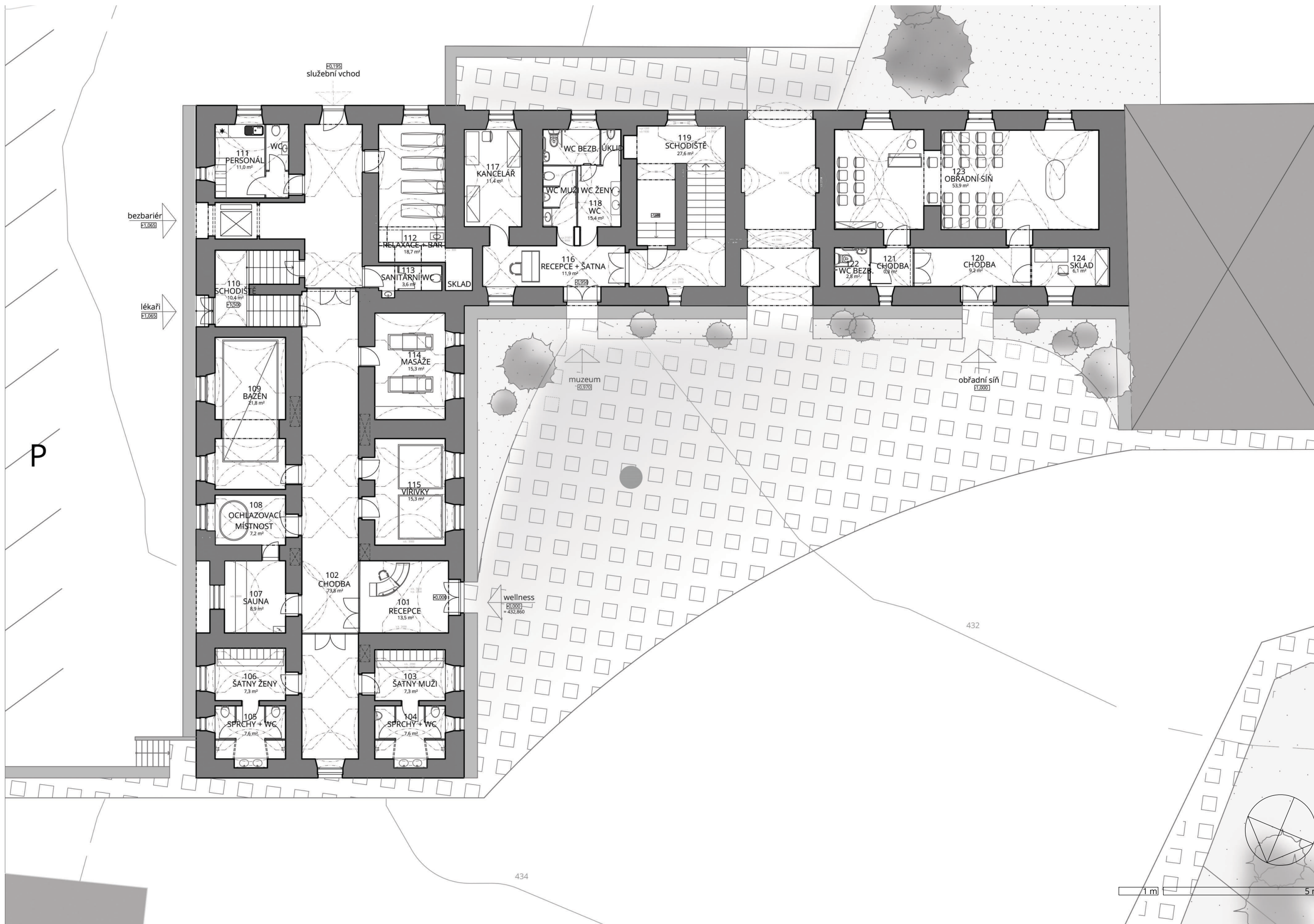
Objekt je izolován pouze na stropě 3.NP. V muzejním křídle foukanou izolační vatou, nezakrytou, opatřenou pouze servisním chodníčkem z OSB desek. Zateplení lázeňského křídla je předpokládáno jako kontaktní zateplovací systém (pravděpodobně EPS) položený na stropě 3.NP a překrytý betonovou mazaninou.

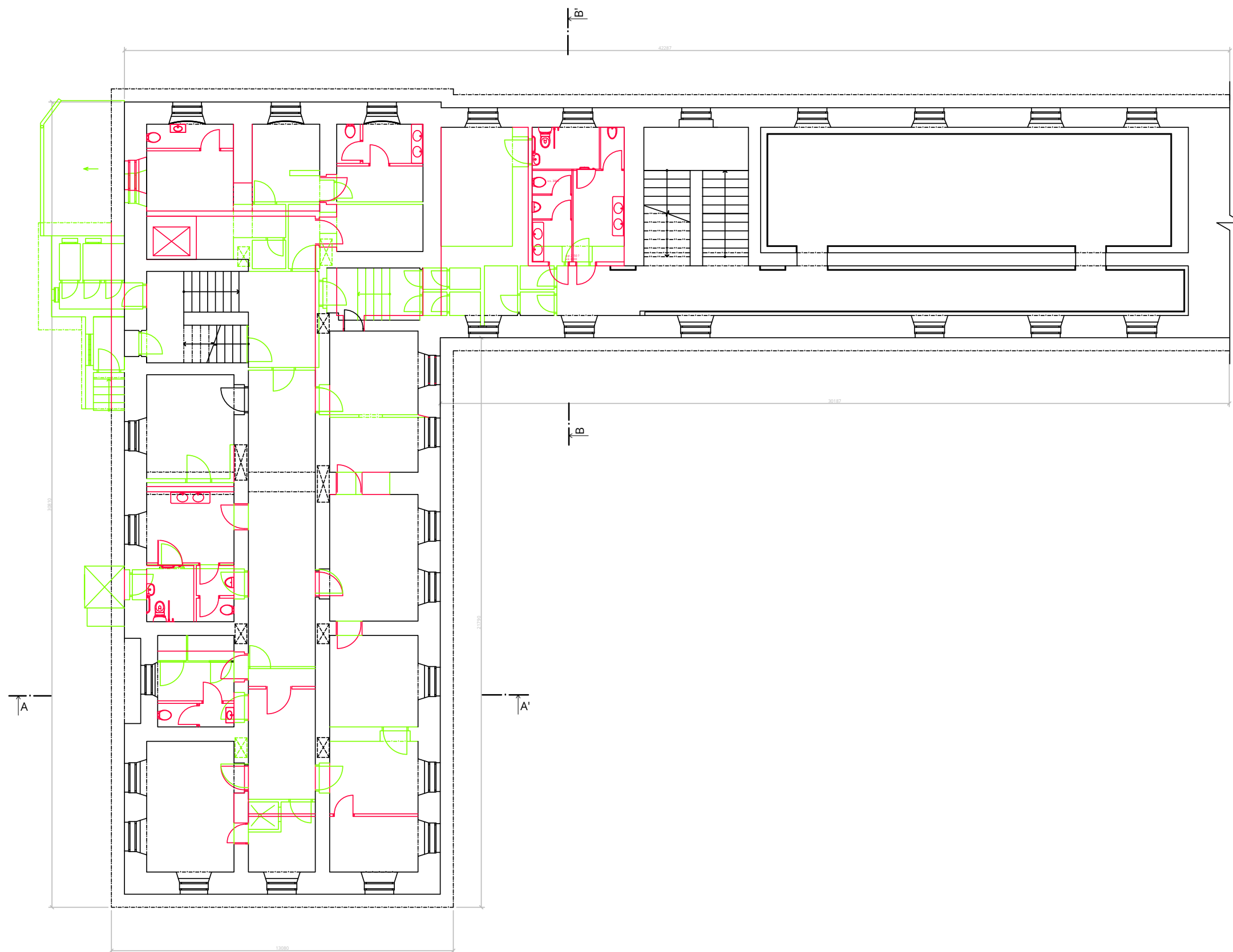
Fasáda objektu je provedena vápennou omítkou (tl. cca 15 mm) a vápenocementovou nebo cementovou tvrdou omítkou (tl. 3 mm) s nátěrem světlorůžové barvy. Okna jsou opatřena parapetní římsou v barvě fasády profilace. Sokl je proveden jako teracový pemrlovaný, dodatečně opatřen tmavě růžovým nátěrem.

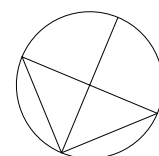
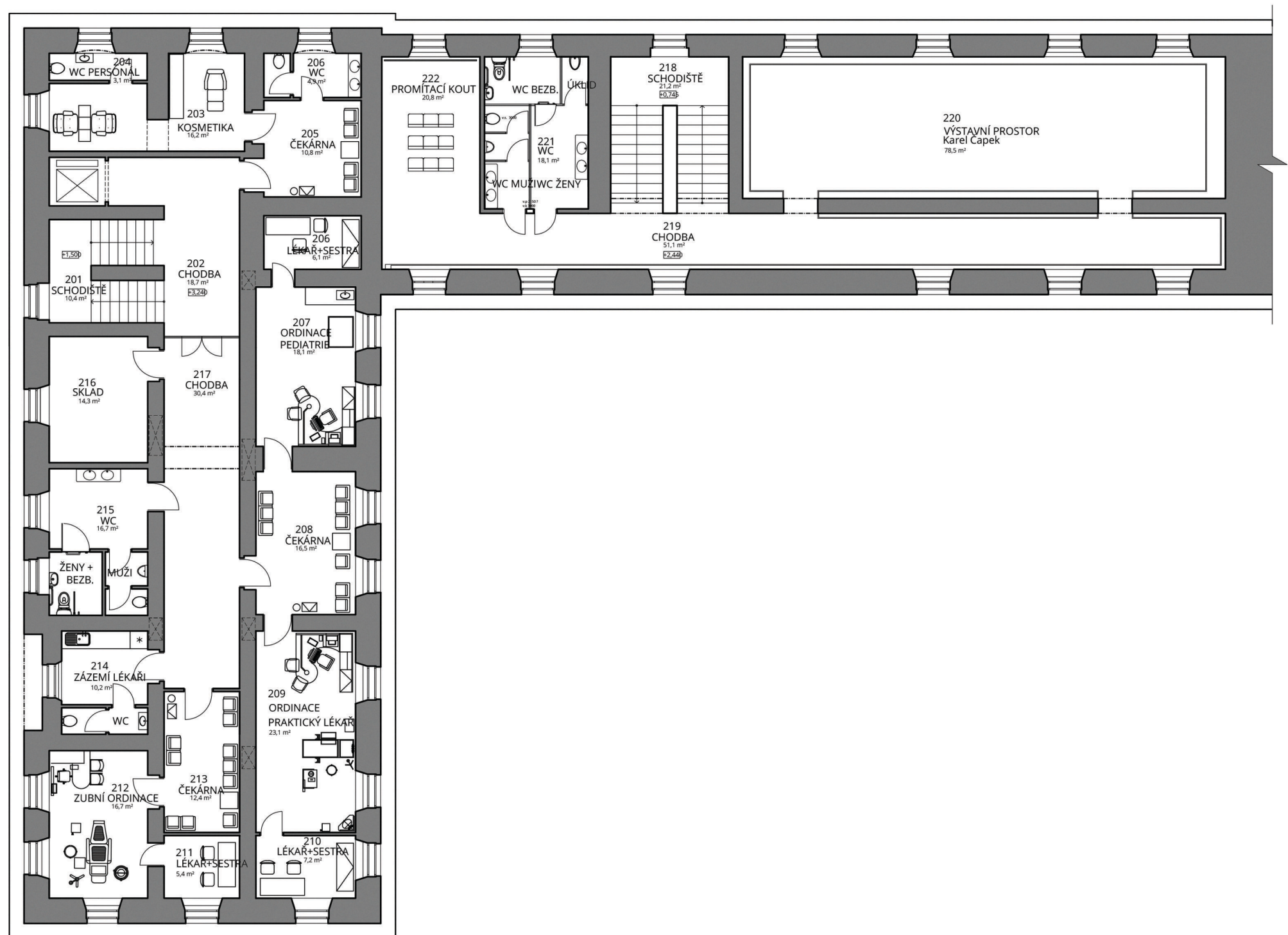

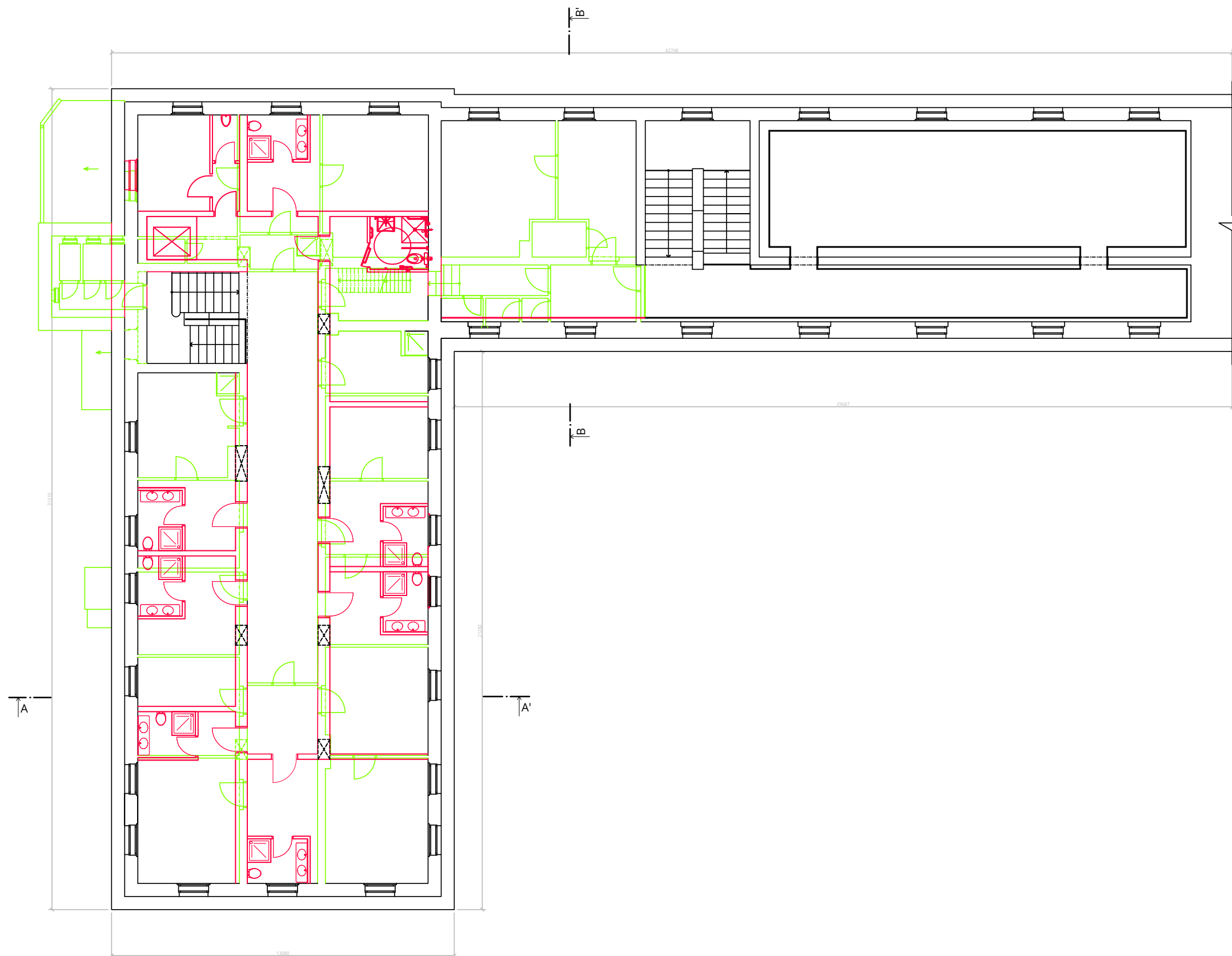

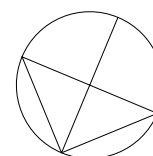
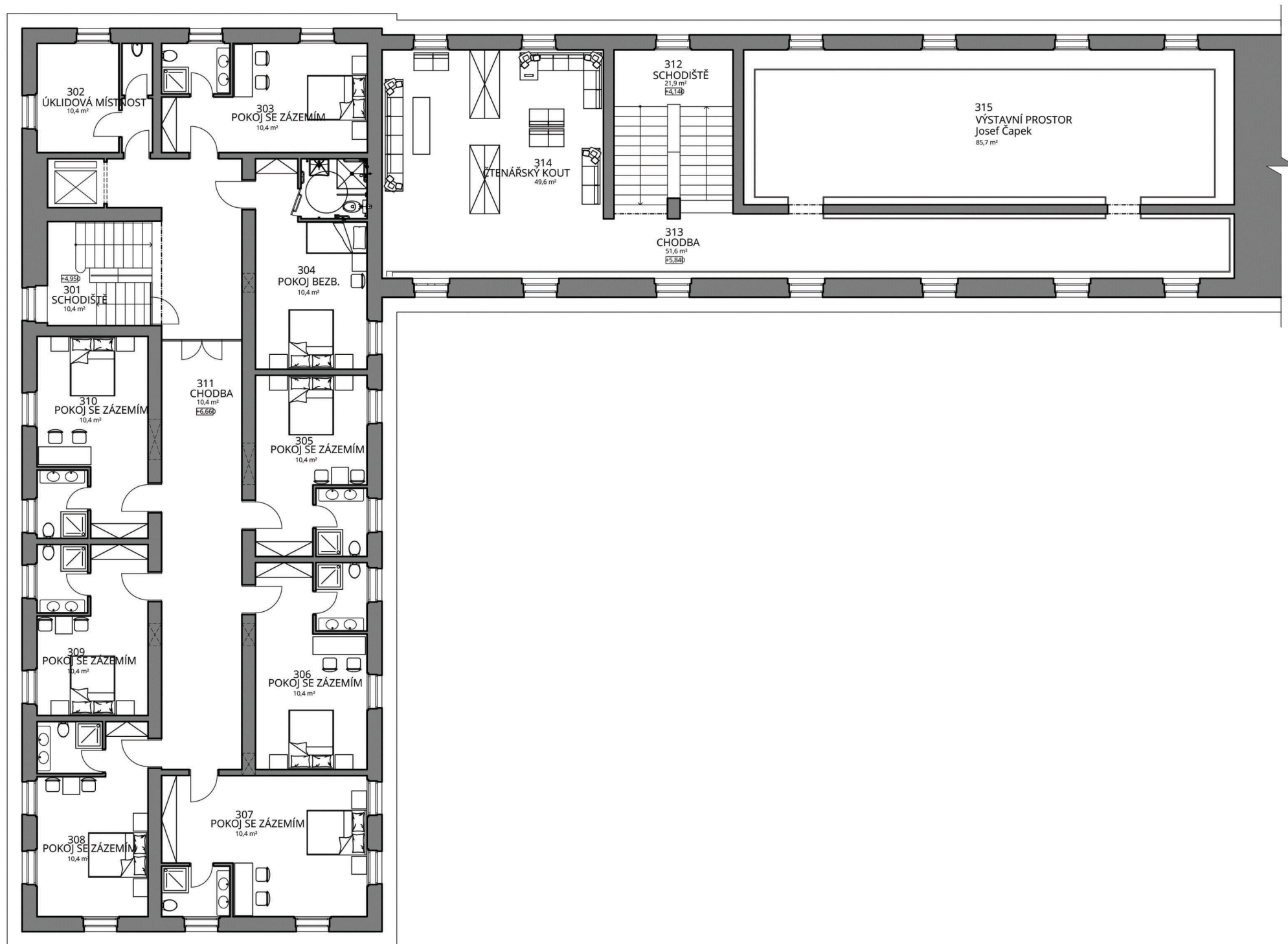

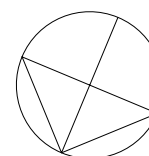
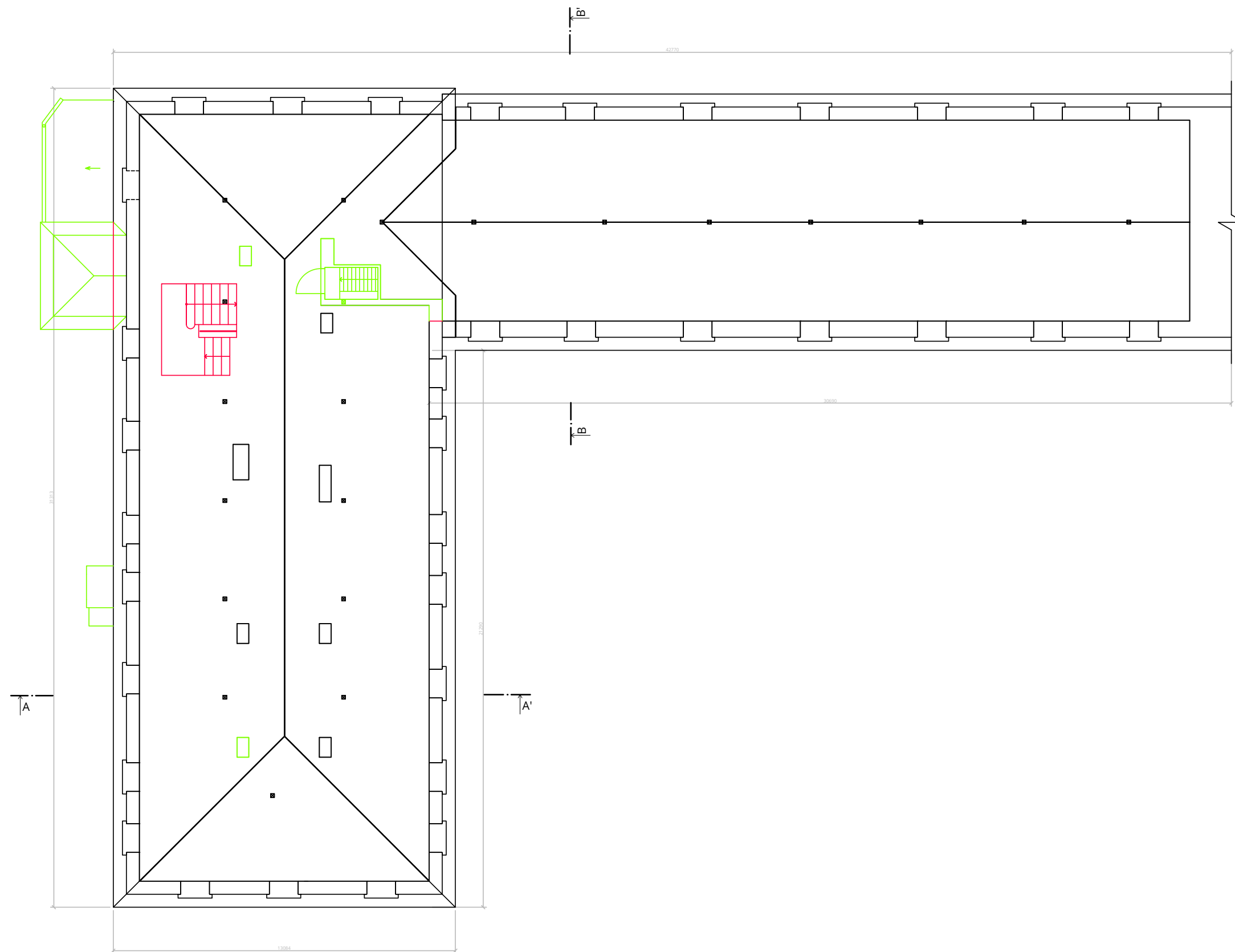
1 m 5 m

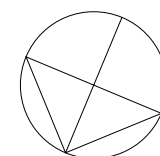
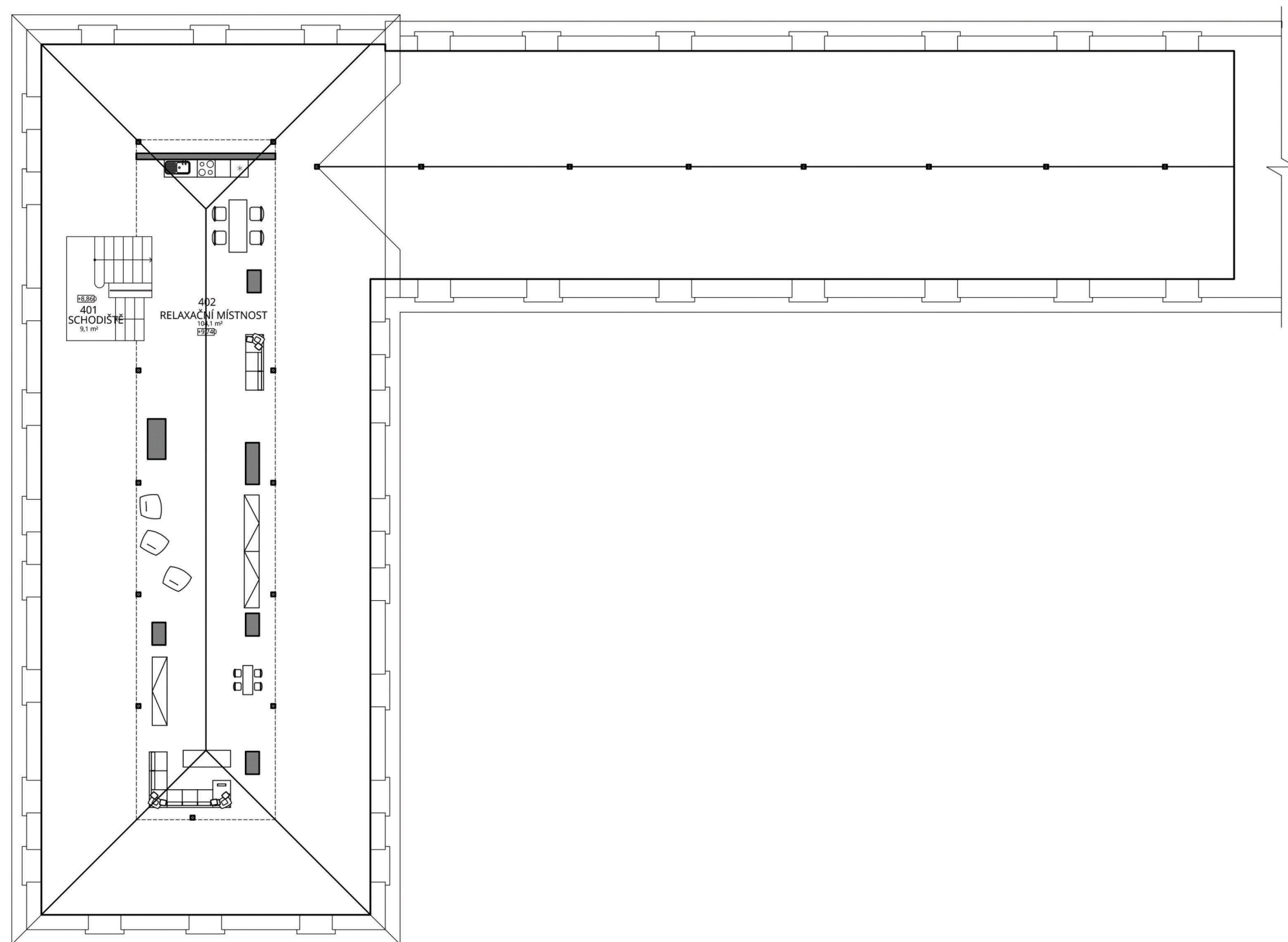
KONSTRUKCE NOVÉ KONSTRUKCE BOURANÉ KONSTRUKCE STÁVAJÍCÍ ① ZRUŠENÁ KLENBA (PROSTOR PRO VÝTAH) 1 m 5 m

1 m 5 m

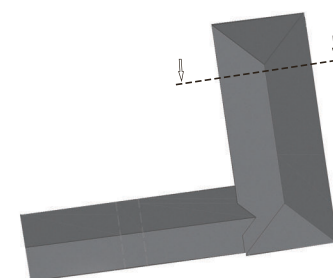
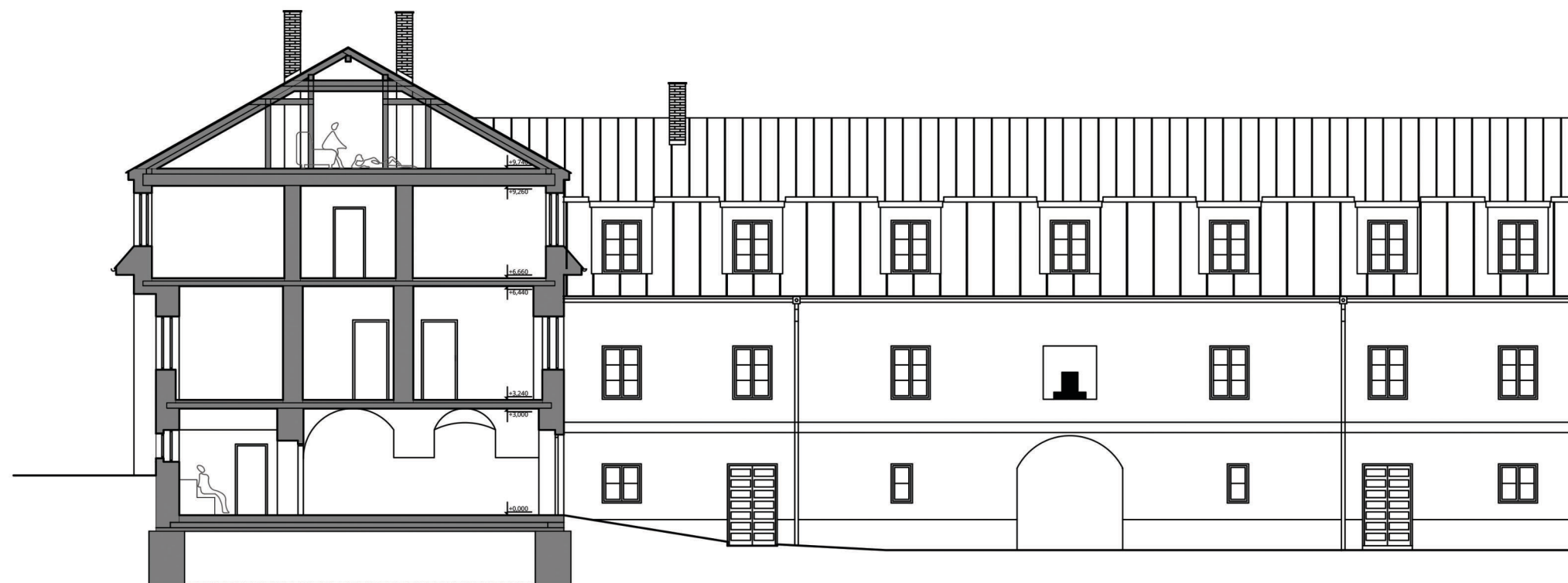
KONSTRUKCE NOVÉ KONSTRUKCE BOURANÉ KONSTRUKCE STÁVAJÍCÍ ① ZRUŠENÁ KLENBA (PROSTOR PRO VÝTAH) 1 m 5 m

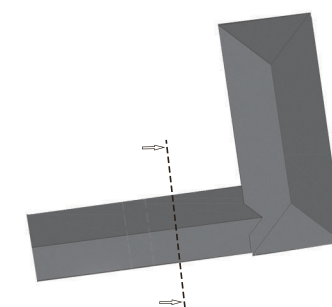
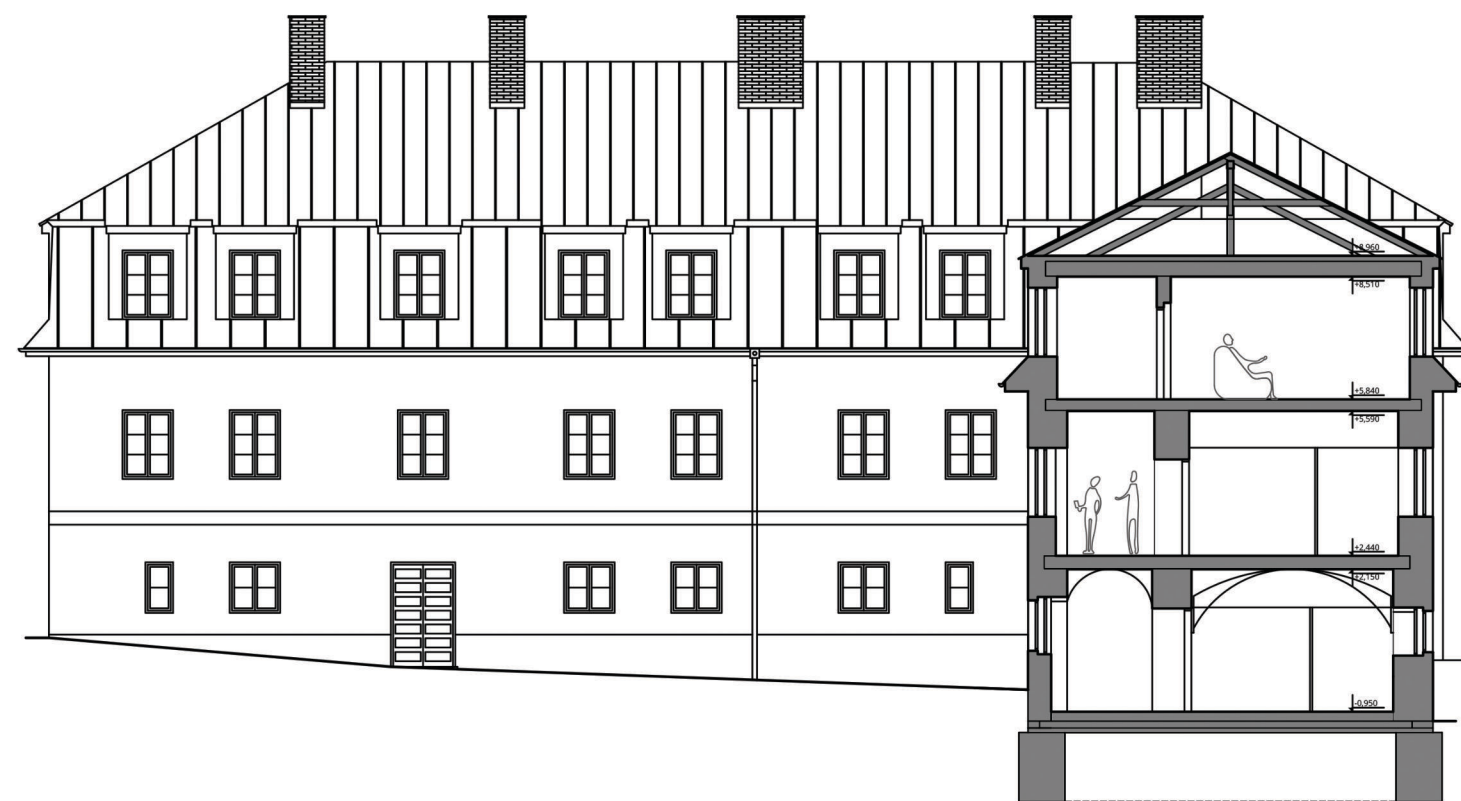
1 m 5 m

KONSTRUKCE NOVÉ
 KONSTRUKCE BOURANÉ
 KONSTRUKCE STÁVAJÍCÍ
 ① ZRUŠENÁ KLENBA (PROSTOR PRO VÝTAH)
1 m
5 m

1 m 5 m

1 m 5 m

...

pohled jižní

KONSTRUKCE NOVÉ
 KONSTRUKCE BOURANÉ
 KONSTRUKCE STÁVAJÍCÍ
 ① ZRUŠENÁ KLENBA (PROSTOR PRO VÝTAH)
1 m
5 m

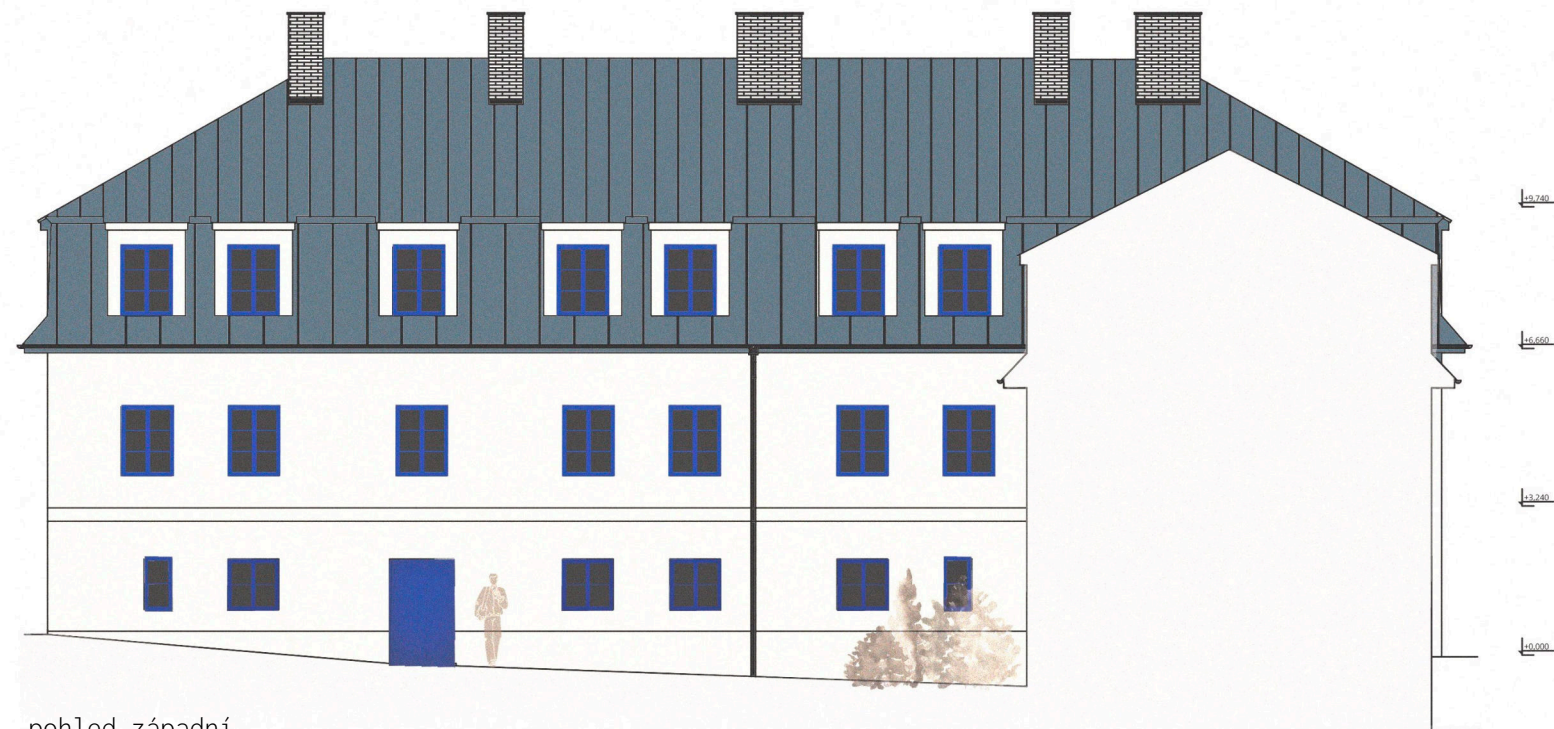

pohled severní

pohled jižní

1 m 5 m

pohled západní

pohled východní

EXTERIÉR

dřevo s modrým nátěrem
okenní rámy, dveře

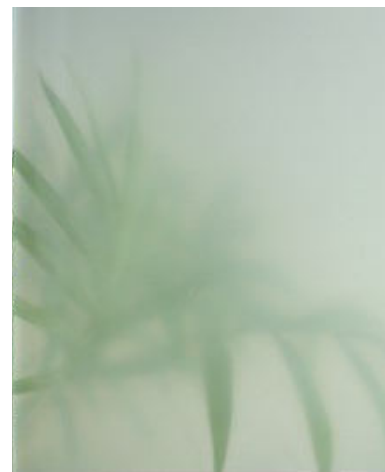

falcovaný plech
střešní krytina

krémová omítka
fasáda

INTERIÉR

mléčné sklo
WC, šatny

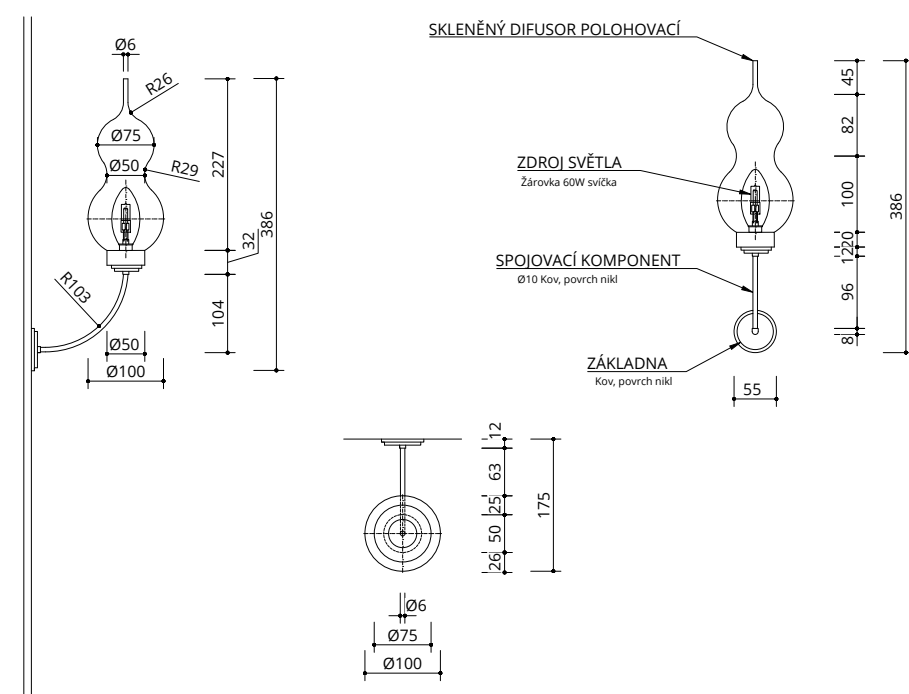
matný hliník
kotvení skla

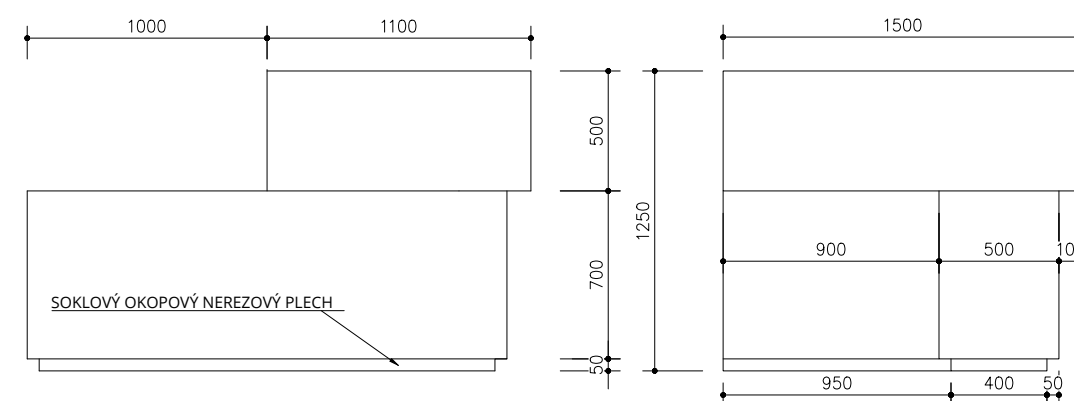
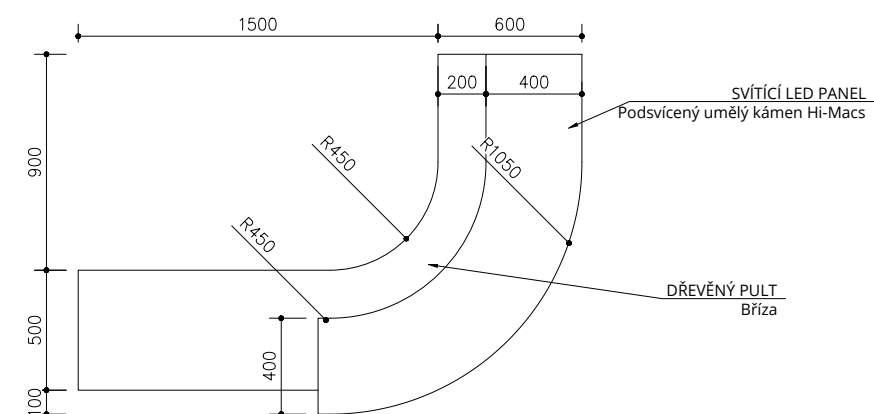
bílé kachličky
obklad WC, šatny

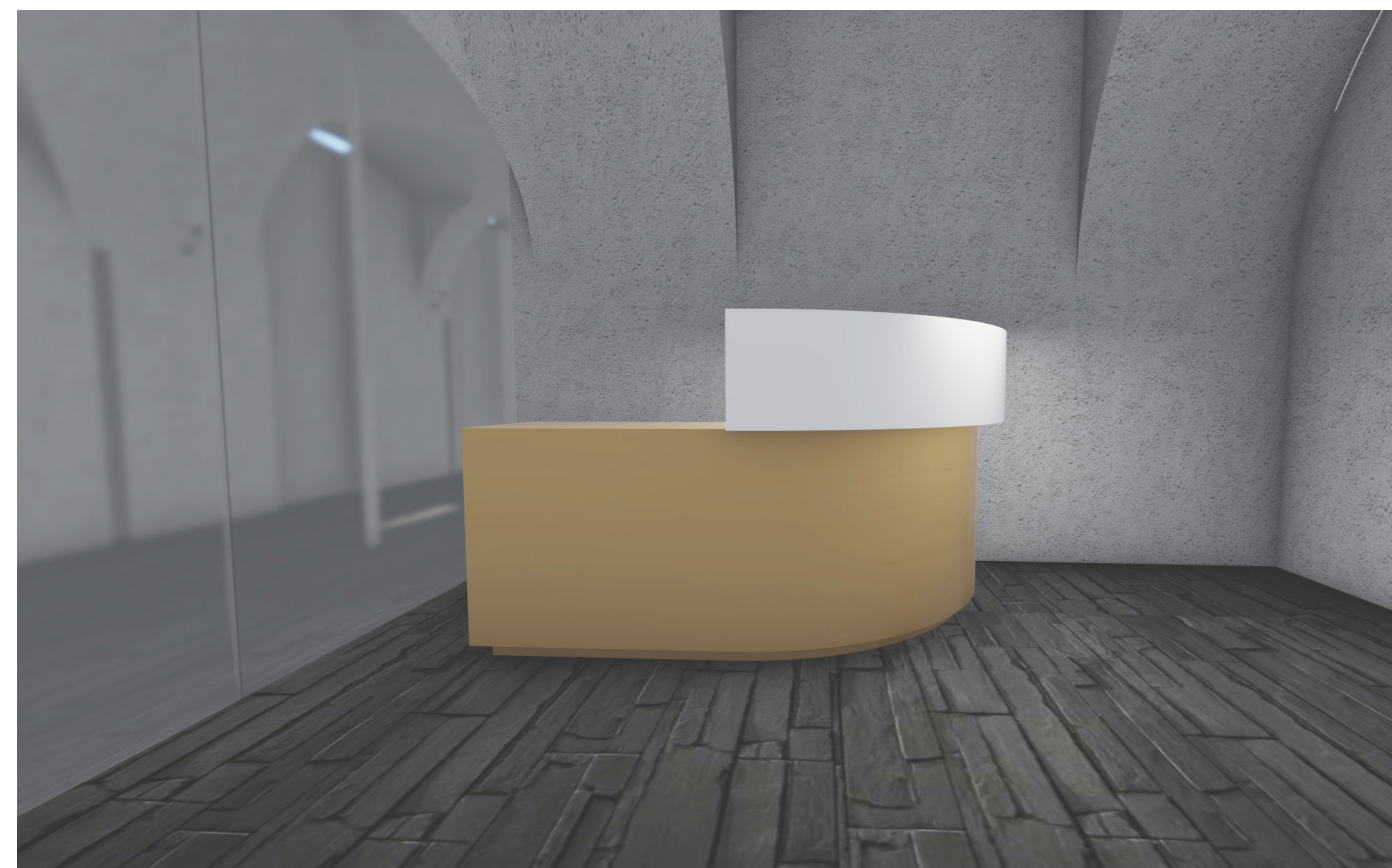
břidlice
podlaha 1NP

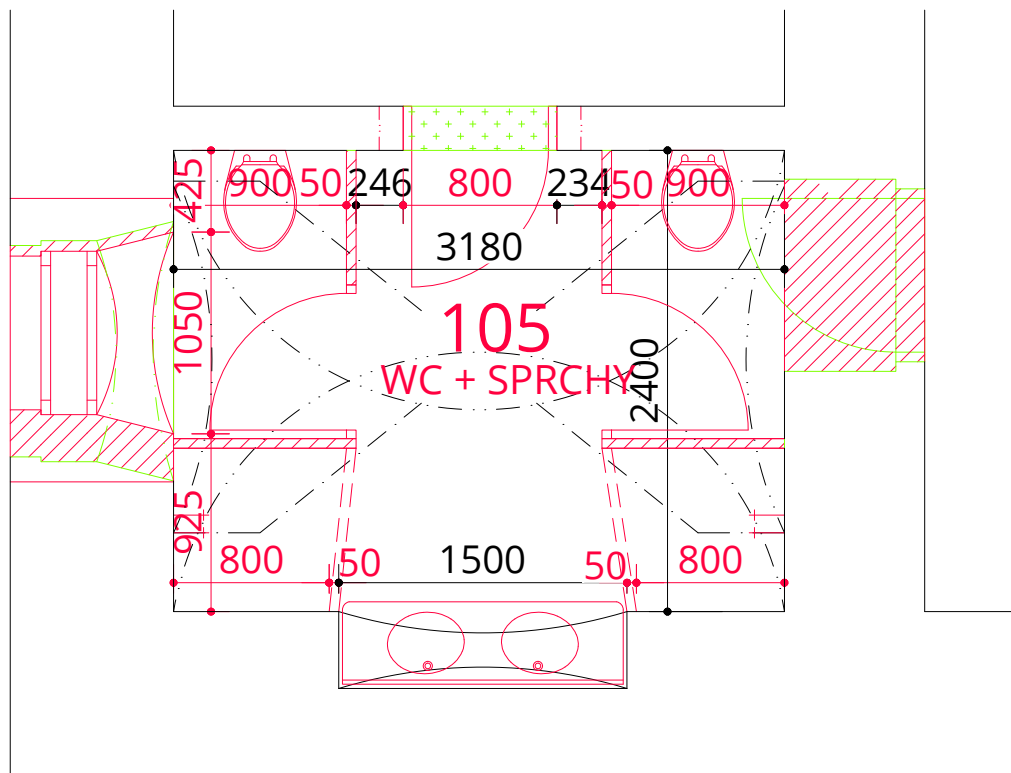

SVÍTIDLO

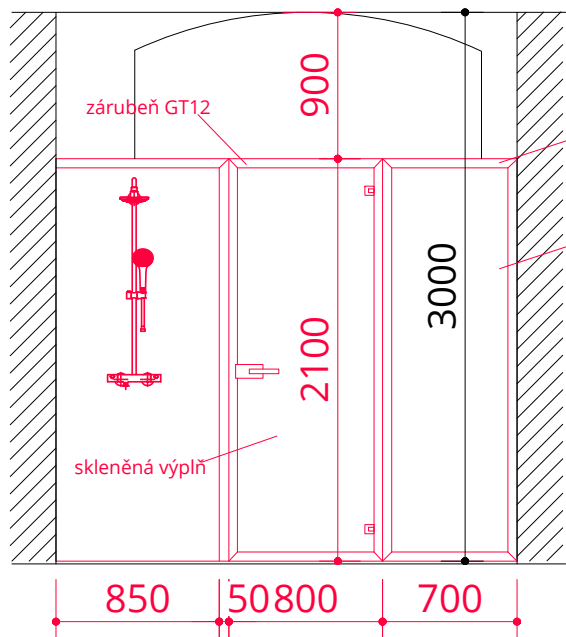

RECEPČNÍ PULT

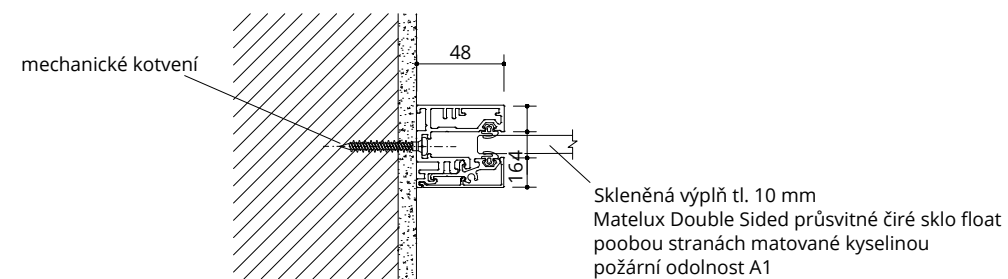
PŮDORYSNÉ ZAMĚŘENÍ 1:10

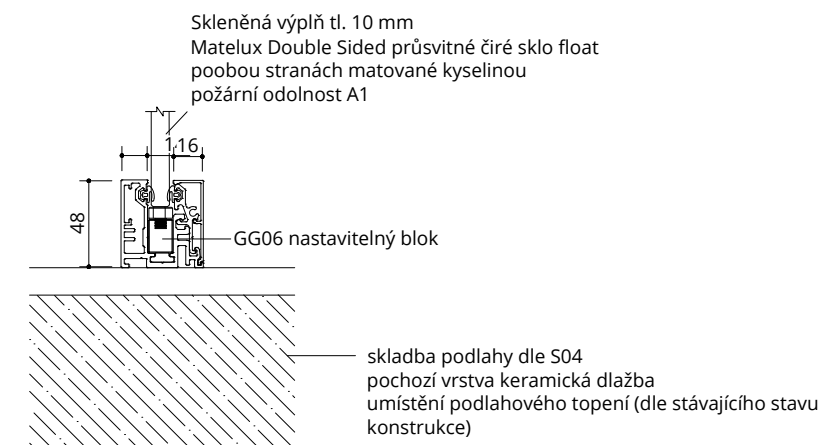
SCHEMATICKÝ ŘEZ 1:10

LEGENDA BAREVNÉHO ZNAČENÍ

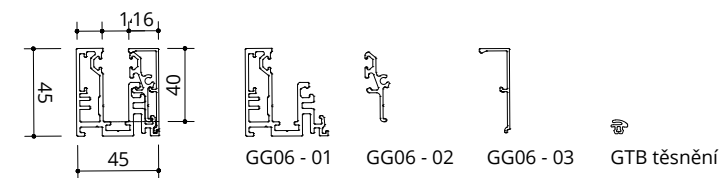
- KONSTRUKCE NOVÉ
- KONSTRUKCE BOURANÉ
- KONSTRUKCE STÁVAJÍCÍ

DETAIL KOTVENÍ NA ZDIVO

DETAIL KOTVENÍ U PODLAHY

DETAIL PROFILU CG06 PRO FIXNÍ SKLO

hliníkový profil, materiálová úprava Alinox broušená nerez - povrchová chemická úprava hliníku, estetická a ochranná vrstva

